

Supraveghere în masă

Art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a corespondenței) din [Convenția Europeană a Drepturilor Omului](#) prevede că:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admisă ingerința unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât cum ar fi în conformitate cu legislația și necesară într-o societate democratică, în interesul securității naționale, al siguranței publice sau bunăstării economice a țării, pentru prevenirea dezordinii sau a infracțiunilor, pentru protejarea sănătății sau a moralei publice, sau pentru protecția drepturilor și libertăților altora”.

Pentru a stabili dacă ingerința autorităților în viața privată sau corespondența reclamanților era necesară într-o societate democratică și a fost păstrat un echilibru just între diferitele interese implicate, Curtea Europeană a Drepturilor Omului examinează dacă ingerința era prevăzută de lege, urmărea un obiectiv legitim sau obiective legitime și dacă era proporțională cu obiectivul urmărit.

Klass și alții împotriva Germaniei

6 septembrie 1978 (hotărâre)

În această cauză, reclamanții, cinci avocați germani, s-au plâns, în special, de legislația din Germania care autoriza autoritățile să le monitorizeze corespondența și comunicațiile telefonice fără a obliga autoritățile să-i informeze ulterior despre măsurile luate împotriva lor.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a hotărât că **nu a fost încălcat art. 8** din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, constatând că legiuitorul german era justificat să considere ingerința rezultată din legislația contestată în exercitarea dreptului garantat de art. 8 ca fiind necesară într-o societate democratică în interesul securității naționale și pentru a preveni dezordinea sau faptele penale. Curtea a observat, în special, că aceste competențe de a supraveghea în secret cetățenii, caracteristice unui stat polițienesc, sunt tolerabile în temeiul Convenției numai în măsura strict necesară pentru protejarea instituțiilor democratice. Constatând, însă, că, în prezent, societățile democratice sunt amenințate de forme extrem de sofisticate de spionaj și de terorism, ceea ce impune ca statul să fie capabil în mod efectiv, pentru a contracara efectiv astfel de amenințări, să supravegheze în secret elementele subversive care operează în jurisdicția sa, Curtea a considerat că existența unei anumite legislații care acorda competența de a supraveghea în secret corespondența, comunicările prin poștă și telecomunicațiile era, în condiții excepționale, necesară într-o societate democratică, în interesul securității naționale și/sau pentru a preveni dezordinea sau faptele penale.

Weber și Saravia împotriva Germaniei

29 iunie 2006 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamanții – primul, un jurnalist independent, al doilea prelua mesajele telefonice pentru primul reclamant și i le transmitea – au susținut, în special, că anumite dispoziții din Legea din 1994 privind combaterea infracționalității, care modifica Legea din 1968 privind

limitarea secretului corespondenței, poștei și telecomunicațiilor („Legea G 10”)¹, astfel cum au fost interpretate și modificate de Curtea Constituțională Federală prin hotărârea din 14 iulie 1999, le încălca dreptul la respectarea vieții private și a corespondenței.

Curtea a declarat plângerea reclamantilor **inadmisibilă** ca fiind vădit nefondată. Având în vedere toate dispozițiile contestate din Legea G 10, astfel cum a fost modificată, în contextul legislativ existent, Curtea a constatat că existau garanții adecvate și efective împotriva abuzurilor privind competențele de monitorizare strategică ale statului. În consecință, Curtea a fost convinsă că Germania, în cadrul marjei sale de apreciere destul de largi în acest domeniu, era îndreptățită să considere că ingerințele în secretul telecomunicațiilor rezultate din dispozițiile contestate au fost necesare într-o societate democratică, în interesul securității naționale și pentru a preveni săvârșirea de infracțiuni.

Liberty și alții împotriva Regatului Unit

1 iulie 2008 (hotărâre)

Reclamantele, o organizație britanică și două organizații irlandeze pentru protecția libertăților civile, au susținut că, între 1990 și 1997, telefoanele, faxurile, mesageriile electronice și comunicațiile de date, inclusiv informații confidențiale și supuse secretului profesional, au fost interceptate de un dispozitiv de testare electronic gestionat de Ministerul Apărării britanic. Au introdus cereri în fața Tribunalului pentru Litigii referitoare la Interceptarea Comunicațiilor (Interception of Communications Tribunal), a Procurorului General (Director of Public Prosecutions) și a Tribunalului pentru Litigii referitoare la Competențele de Investigare (Investigatory Powers Tribunal) pentru a contesta legalitatea interceptării comunicațiilor acestora, fără însă niciun rezultat.

Curtea a hotărât că, în speță, **a fost încălcat art. 8** din Convenție. A considerat că, la momentul relevant, dreptul intern nu indica cu suficientă claritate, astfel încât să ofere o protecție adecvată împotriva abuzului de putere, domeniul de aplicare sau modul de exercitare a marjei de apreciere foarte extinse conferite autorităților pentru a intercepta și examina comunicațiile externe. În special, nu prevedea, astfel cum impune jurisprudența Curții, într-o formă accesibilă publicului, nicio indicație despre procedura aplicabilă selectării în vederea examinării, partajării, stocării și distrugerii materialului interceptat. Ingerința în drepturile reclamantelor în temeiul art. 8 nu era, prin urmare, „prevăzută de lege”.

Kennedy împotriva Regatului Unit

18 mai 2010 (hotărâre)

Suspectând că poliția îi intercepta comunicațiile după ce a început o mică afacere, reclamantul a formulat o plângere către Tribunalul pentru Litigii referitoare la Competențele de Investigare [Investigatory Powers Tribunal (IPT)]. În cele din urmă, a fost informat, în 2005, că nu s-a constatat nimic în privința plângerilor formulate. Aceasta însemna că comunicațiile sale nu au fost interceptate sau că IPT a considerat toate interceptările ca fiind legale. IPT nu a furnizat informații suplimentare. Reclamantul s-a plâns despre presupusa interceptare a comunicațiilor sale.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 8** din Convenție, constatând că legislația Regatului Unit privind interceptarea comunicațiilor interne, coroborată cu clarificările aduse prin publicarea unui cod de deontologie, indica cu o claritate suficientă procedurile de autorizare și prelucrare a mandatelor de interceptare, precum și prelucrarea, comunicarea și distrugerea datelor colectate. În plus, nu exista nicio dovadă a unor deficiențe semnificative în aplicarea și funcționarea regimului de supraveghere. Prin

¹. Legea G 10 a fost modificată pentru a soluționa așa-numita monitorizare strategică a telecomunicațiilor, respectiv colectarea de informații prin interceptarea telecomunicațiilor pentru a identifica și a preveni pericolele grave cu care se confrunta Republica Federală Germania, ca de exemplu un atac armat de pe teritoriul său sau comiterea de atacuri teroriste internaționale și alte infracțiuni grave. Modificările vizau, în special, extinderea puterilor Serviciului de Informații Federal în privința înregistrării telecomunicațiilor în cursul unei monitorizări strategice, precum și utilizarea datelor cu caracter personal obținute prin intermediul acestora și transmiterea lor către alte autorități.

urmare, având în vedere garanțiile împotriva abuzurilor, precum și garanțiile mai generale oferite de controlul Comisarului și examinarea efectuată de IPT, măsurile de supraveghere contestate, în măsura în care ar fi putut să fie aplicate reclamantului, erau justificate în temeiul art. 8 din Convenție.

Roman Zakharov împotriva Rusiei

4 decembrie 2015 (hotărâre – Marea Cameră)

Această cauză privea sistemul de interceptare secretă a comunicațiilor de telefonie mobilă în Rusia. Reclamantul, editor-șef al unei edituri, s-a plâns, în special, de faptul că operatorii de rețele de telefonie mobilă din Rusia erau obligați prin lege să instaleze echipamente care să permită agenților de aplicare a legii să desfășoare măsuri operative de investigații și că, fără garanții suficiente în temeiul dreptului rus, acest fapt permitea interceptarea generalizată a comunicațiilor.

Curtea a hotărât că, în speță, **a fost încălcat art. 8** din Convenție, constatând că dispozițiile legale ruse care reglementau interceptarea comunicațiilor nu ofereau garanții adecvate și efective împotriva arbitrarului și riscurilor de abuz inerente oricărui sistem de supraveghere secretă, care era extrem de ridicat într-un sistem precum cel din Rusia, în care serviciile secrete și poliția aveau acces direct, prin mijloace tehnice, la toate comunicațiile de telefonie mobilă. În special, Curtea a constatat deficiențe în ceea ce privește cadrul legal în următoarele domenii: circumstanțele în care autoritățile publice din Rusia sunt abilitate să recurgă la măsuri de supraveghere secretă; durata unor astfel de măsuri, în special circumstanțele în care ar trebui să înceteze; procedurile de autorizare a interceptării, precum și stocarea și distrugerea datelor interceptate; controlul interceptărilor. În plus, caracterul efectiv al căilor de atac disponibile pentru a contesta interceptarea comunicațiilor era afectat de faptul că acestea erau disponibile numai persoanelor care puteau să probeze interceptarea și că obținerea unor astfel de probe era imposibilă în lipsa unui sistem de notificare sau a posibilității de a avea acces la informații privind interceptarea.

A se vedea, de asemenea: **Akhlyustin împotriva Rusiei**, **Zubkov și alții împotriva Rusiei**, **Moskalev împotriva Rusiei** și **Konstantin Moskalev împotriva Rusiei**, hotărâri din 7 noiembrie 2017.

Szabó și Vissy împotriva Ungariei

12 ianuarie 2016 (hotărâre)

Această cauză privea legislația maghiară referitoare la supravegherea secretă antiteroristă, introdusă în 2011. Reclamanții s-au plâns, în special, că exista posibilitatea de a face obiectul unor măsuri nejustificate și disproporționat intruzive, în cadrul juridic maghiar, de supraveghere secretă în scopuri legate de securitatea națională [și anume „art. 7/E (3) privind supravegherea”]. Reclamanții susțineau, în special, că acest cadru juridic era predispus la abuzuri, în special în lipsa unui control jurisdicțional.

În speță, Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 8** din Convenție. A admis că era o consecință firească a formelor actuale ale terorismului ca guvernele să recurgă la tehnologii de vârf, inclusiv la o monitorizare masivă a comunicațiilor, pentru a anticipa incidente iminente. Cu toate acestea, Curtea nu a fost convinsă că legislația în cauză oferea suficiente garanții pentru evitarea abuzurilor. În special, domeniul de aplicare al măsurilor putea include practic orice persoană în Ungaria, date fiind noile tehnologii care permit Guvernului să intercepteze volume mari de date chiar și despre persoane din afara sferei inițiale a operațiunii. Pe de altă parte, dispunerea unor astfel de măsuri s-a luat în întregime de către guvern, fără a exista o evaluare dacă interceptarea comunicațiilor era strict necesară și fără ca măsuri corective efective, nici măcar judiciare, să fie puse în aplicare. Curtea a hotărât, în continuare, că în speță **nu a fost încălcat art. 13** (dreptul la un recurs efectiv) din Convenție, **coroborat cu art. 8**, reiterând faptul că art. 13 nu poate fi interpretat ca impunând o cale de atac împotriva stadiului în care se află dreptul intern.

Cereri pendinte

Centrum För Rättvisa împotriva Suediei (cererea nr. 35252/08)

19 iunie 2018 (hotărârea Camerei) - cerere trimisă în fața Marii Camere în februarie 2019

Fundația reclamantă susține că legislația care autorizează interceptarea în masă de semnale electronice în Suedia pentru colectarea de informații din străinătate i-a adus atingere dreptului său la viață privată.

În hotărârea Camerei din 19 iunie 2018, Curtea a constatat, în unanimitate, că nu a fost încălcat art. 8 din Convenție. Camera a considerat că legislația relevantă se interpretează ca fiind un dispozitiv de supraveghere secretă ce poate aduce atingere oricărui utilizator de telefon mobil sau internet, fără notificare. De altfel, Suedia nu dispune, în practică, de o cale de atac care ar permite unui solicitant care are bănuieli că i-au fost interceptate comunicațiile să obțină o motivare detaliată. Prin urmare, Curtea a considerat că este justificat să examineze legislația în abstract. Fundația ar putea pretinde că este o victimă a unei încălcări a Convenției deși nu a fost antamată în nicio procedură internă și nici nu a susținut concret că i-au fost interceptate comunicațiile. Simpla existență a legislației în cauză se analizează ca o atingere a drepturilor sale ce decurg din art. 8. Camera a adăugat că, deși anumite aspecte pot fi îmbunătățite, de manieră generală dispozitivul suedez de interceptare în masă oferă garanții adecvate și suficiente împotriva arbitrariului și a riscului de abuz. Pentru a ajunge la această concluzie, Camera a luat în calcul competențele discreționare ale statului de protecție a securității naționale, mai ales luând în calcul amenințările actuale în legătură cu terorismul internațional și criminalitatea transfrontalieră. Având în vedere aceste constatări, Camera a considerat că nu se ridică probleme distincte în cadrul art. 13 (dreptul la un recurs efectiv) din Convenție și a hotărât că nu este necesar să examineze capătul de cerere al fundației în această privință.

La 4 februarie 2019, Colegiul Marii Camere a acceptat cererea reclamantei de a trimitte cauza în fața Marii Camere.

La 10 iulie 2019, în fața Marii Camere s-a ținut o ședință în cauză.

Big Brother Watch si alții împotriva Regatului Unit (nr. 58170/13, 62322/14 si 24960/15)

13 septembrie 2018 (hotărârea Camerei) - cerere trimisă în fața Marii Camere în februarie 2019

Aceste cereri au fost introduse după dezvăluirile lui Edward Snowden (fost agent contractual al Agenției Naționale de Securitate americane) cu privire la existența unor programe de supraveghere și a schimbului de informații între SUA și Regatul Unit. Cauza privește plângerile unor jurnaliști și a unor organizații de protecție de drepturi cu privire la 3 regimuri de supraveghere: 1. interceptarea în masă a comunicațiilor; 2. schimbul de informații cu guverne străine; 3. obținerea de date de comunicații după furnizarea de servicii de comunicație.

În hotărârea Camerei din 13 septembrie 2018, Curtea a hotărât, cu cinci voturi la două, că regimul de interceptare în masă a încălcat art. 8 din Convenție din cauza, pe de o parte, a unei insuficiente supravegheri aplicată atât „furnizorilor” de internet pentru interceptare, cât și procesului de filtrare, căutare și selectare a comunicațiilor interceptate pentru examinare, precum și, pe de altă parte, din cauza caracterului inadecvat al garanțiilor legate de selectarea „datelor de comunicare relevante” pentru examinare. În această privință, Curtea a constatat că utilizarea unui regim de interceptare în masă nu presupune în sine o încălcare a Convenției, dar observă că un asemenea regim ar trebui să respecte criteriile enunțate în jurisprudența sa. Camera a hotărât, de asemenea, cu șase voturi la unu, că sistemul de obținere a datelor de comunicare de la furnizorii de servicii de comunicare încălca art. 8, sistemul nefiind conform cu dispozițiile legale, precum și că sistemul de interceptare în masă și sistemul de obținere a datelor de comunicare de la furnizorii de servicii de comunicare încălca art. 10 (libertatea de exprimare) din Convenție, nefiind suficiente garanțiile aplicate informațiilor jurnalistice confidențiale. Camera a mai hotărât că regimul de schimb de informații cu state străine nu încălca art. 8 și nici art. 10. În cele din urmă, Camera a respins în unanimitate capetele de cerere formulate de al treilea grup de reclamanti în temeiul art. 6 (dreptul la un proces echitabil) din Convenție,

cu privire la procedura internă de contestare a măsurilor de supraveghere secretă și în temeiul art. 14 (interzicerea discriminării) din Convenție.

La 4 februarie 2019, Colegiul Marii Camere a acceptat cererea reclamantilor de a trimite cauza în fața Marii Camere.

La 10 iulie 2019, în fața Marii Camere s-a ținut o ședință în cauză.

Tretter si alții împotriva Austriei (nr. 3599/10)

Cerere comunicată guvernului austriac la 6 mai 2013

Această cauză privește modificările aduse legii privind competențele polițienești, care a intrat în vigoare în ianuarie 2008 și a extins competențele autorităților polițienești de a colecta și prelucra date cu caracter personal.

Curtea a comunicat cererea guvernului austriac și a adresat întrebări părților, în temeiul art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și a corespondenței), art. 10 (libertatea de exprimare) și art. 34 (dreptul de petiționare individual) din Convenție.

Cerere similară pendinte: **Ringler împotriva Austriei (nr. 2309/10)**, cerere comunicată guvernului austriac la 6 mai 2013

Association confraternelle de la presse judiciaire împotriva Franței și alte 11 cereri (nr. 49526/15, 49615/15, 49616/15, 49617/15, 49618/15, 49619/15, 49620/15, 49621/15, 55058/15, 55061/15, 59602/15 și 59621/15)

Cereri comunicate guvernului francez la 26 aprilie 2017

Aceste cereri, care au fost introduse de avocați și jurnaliști, precum și de persoane juridice care au legătură cu aceste profesii, privesc Legea informațiilor franceză din 24 iulie 2015.

Curtea a comunicat cererile guvernului francez și a adresat întrebări părților, în temeiul art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și a corespondenței), art. 10 (libertatea de exprimare) și art. 13 (dreptul la un recurs efectiv) din Convenție.

Cereri similare pendinte: **Follorou împotriva Franței (nr. 30635/17) și Johannes împotriva Franței (nr. 30636/17)**, cereri comunicate guvernului francez la 4 iulie 2017.

Privacy International și alții împotriva Regatului Unit (nr. 46259/16)

Cerere comunicată guvernului britanic la 19 noiembrie 2018

Reclamanții – un ONG cu sediul la Londra, un furnizor de servicii de internet cu sediul la Londra, o asociație de „hacktiviști” cu sediul în Germania, 2 societăți cu sediul în Statele Unite care furnizează, respectiv, servicii de internet și servicii de comunicație, precum și un furnizor de servicii de internet cu sediul în Coreea de Sud – cred că, pe o durată nedeterminată, sistemele lor au făcut obiectul unei ingerințe cunoscute sub numele de Computer Network Exploitation (exploatarea rețelelor informatice) sau Equipment Interference (ingerință în sisteme) și denumită în mod comun „hacking” din partea Government Communications Headquarters (GCHQ, Serviciul de Informații Electronice britanic) și/sau Secret Intelligence Service (MI6, Serviciul de Informații Externe britanic). Reclamanții au susținut că competențele conferite prin art. 7 din Legea din 1994 privind serviciile de informații² nu sunt conforme cu dispozițiile legale, că articolul respectiv nu necesită nicio autorizație judiciară, că nu există nicio informație publică cu privire la modul în care poate fi utilizat pentru a autoriza o ingerință în sisteme, precum și că nu există nicio obligație de a filtra informațiile pentru a exclude datele nerelevante. Adaugă că posibilitatea de a sesiza Investigatory Powers Tribunal nu constituie un recurs efectiv, comisia respectivă nepronunându-se, în procedurile interne, în cazurile ce intră în cadrul art. 7.

Curtea a comunicat cererea guvernului britanic și a adresat întrebări părților, în temeiul art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și a corespondenței), art. 10 (libertatea de exprimare) și art. 13 (dreptul la un recurs efectiv) din Convenție.

² Art. 7 din Legea din 1994 privind serviciile de informații (Intelligence Services Act 1994) permite ministrului de resort să autorizeze o persoană să comită o faptă, în afara insulelor britanice, fără să riște vreo sancțiune, faptă pentru care, dacă ar fi comisă în Regatul Unit, ar fi trasă la răspundere penală.

Pentru informații suplimentare

A se vedea, în special:

- **„Protectia datelor cu caracter personal”**, fișă tematică întocmită de Biroul de presă al Curții
 - **Securitatea națională și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului**, raport întocmit de Divizia Cercetare a Curții, noiembrie 2013 (*disponibil doar în limba franceză*)
-

Contact presă:

Tel.: +33 (0)3 90 21 42 08